

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Patrik Celandér
010-2241040
patrik.celandér@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Abullahagen i Eslövs kommun

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen har tagit fram en skötselplan för naturreservatet Abdullahagen i Eslövs kommun.

Berörda sakägare har lämnats tillfälle att yttra sig över handlingarna.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se Bilaga 3.
I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit enhetschef Cecilia Backe, beslutande och handläggare Patrik Celandér, föredragande.

Cecilia Backe

Patrik Celandér

Denna handling har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Abdullahagen i Eslövs kommun 2022-03-29
2. Yttrande och svar
3. Hur man överklagar
4. Sändlista (Publiceras ej)

Länsstyrelsen
Skåne

Skötselplan för naturreservatet Abullahagen i Eslövs kommun

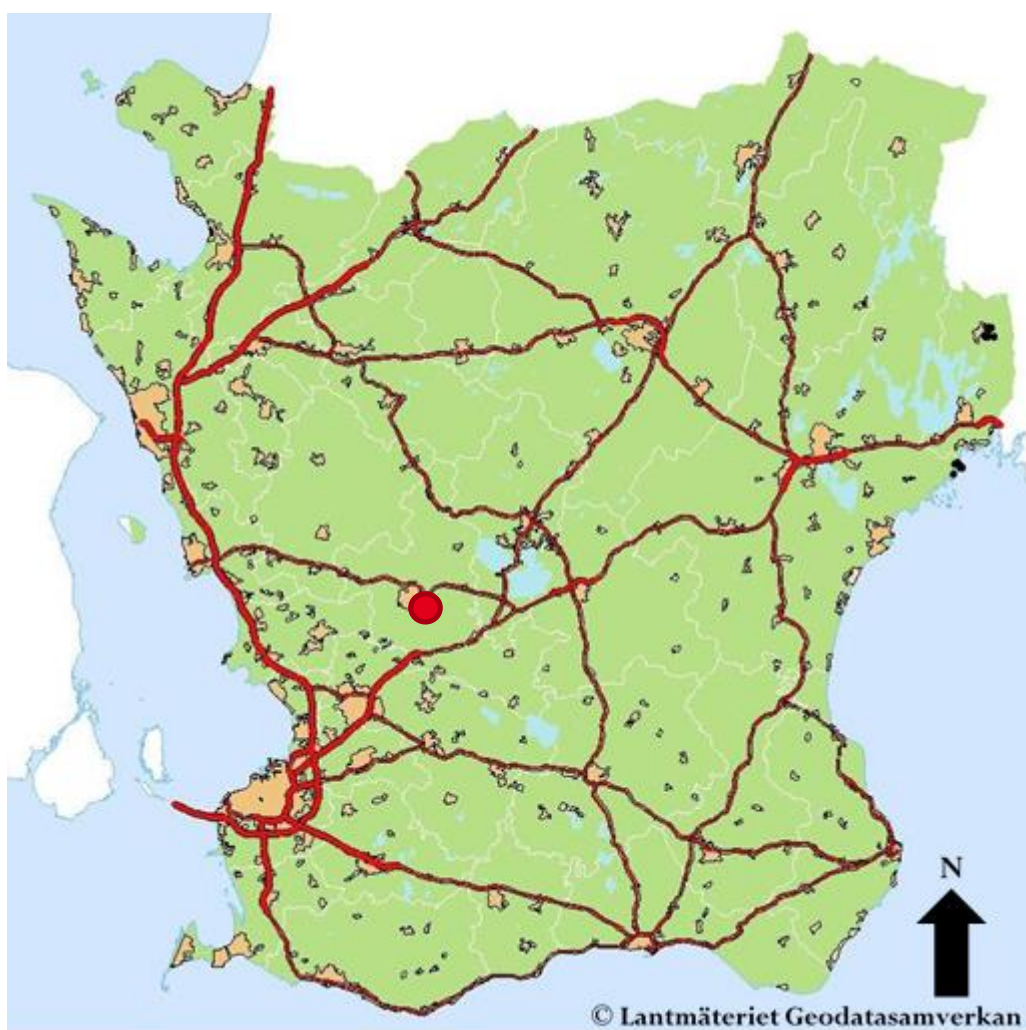

Fig.1. Den röda cirkeln anger naturreservatet Abullahagens ungefärliga läge.

Reviderad skötselplan

Fastställt: 2022-03-29

Planförfattare: Patrik Celandér

Diarienummer: 511-1750-2022, 1285-204

Omslagsbild: Betesmark i Abullahagen

Foton: Planförfattaren om inget annat anges

Innehållsförteckning

Inledning	4
1 Syftet med naturreservatet	5
2 Beskrivning av området	7
2.1 Administrativa uppgifter	7
2.1.1 Information om Natura 2000	7
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	8
2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild	9
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	9
2.2.3 Biologi	12
2.2.4 Friluftsliv	13
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?	13
3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning	14
3.1 Övergripande mål	14
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	14
3.3 Forn- och kulturmiljövård	15
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	15
4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena	16
4.1 Skötselområde 1 – Betesmark	16
4.2 Skötselområde 2 – Långakärr	22
4.3 Skötselområde 3 – Rastplats	23
5 Friluftsliv	24
6 Jakt och fiske	24
7 Utmärkning av naturreservatets gräns	24
8 Tillsyn	24
9 Dokumentation och uppföljning	24
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	24
9.2 Revidering av skötselplanen	25
10 Kostnadsansvar och prioriteringar	25
11 Rödlistade arter	27
12 Källor	29

BILAGOR

A. Skötselområdeskarta

B. Natura 2000-naturtypskarta

C. Fornlämningar

D. Friluftslivskarta

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel - vilket redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs. den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl.a. naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

Ändamålet med reservatet skall vara att med avseende på markhistoriska, kulturhistoriska och botaniska värden bevara en väl hävdad fäladsmark med tillhörande kärrområden och sjö samtidigt som området kan utnyttjas för rekreation och undervisning.

Ändamålet skall tryggas genom att:

- betesdrift sker varje år med nötkreatur
- röjningar och gallringar i busk- och trädkikt genomförs i sådan omfattning att långtgående igenväxning förhindras samtidigt som områdets kvaliteter för närrekreation och undervisning bibehålls, vilket innebär att träd och buskar sparas i större utsträckning än vad som annars är motiverat med hänsyn till markhistoriska aspekter
- en strövstig anläggs runt sjön.

Fig. 2. Naturreservatet är markerat med svart punktstreckad linje på fastighetskartan.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Abullahagen
Beslutsdatum:	1994-11-08
Areal:	38,9 ha, varav 36,2 ha landområde
Kommun:	Eslöv
Förvaltare:	Eslövs kommun
NVR-ID¹:	2001516
Natura 2000-ID²:	Abullahagen SE0430119
Natura 2000-Skyddsstatus:	SCI/SAC
Gränser:	Se bilaga 1 i beslutet om naturreservatet
Fastighet:	Eslöv 54:6 (del av), Gryby 12:1 (del av) och Gryby 17:2 (del av)
Markägarkategori:	Kommunalt ägo
Läge:	Sydöstra delen av Eslövs tätort
Centralpunkt:	E: 394624 N: 6187922 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	7-Skånes sediment- & horstområde
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 5 Södra Sverige, Skåne, Blekinges kust och del av Öland

2.1.1 Information om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Det innebär att

---

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur

² Rådets direktiv 92/43/EEG bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)

åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Tabell 1. Abullahagens Natura 2000-naturtyper med arealer 2021. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha)		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Torra hedar (4030)	0,95		0,95
Enbuskmarker på hedar och kalkgräsmarker (5130)	7,6		7,6
Kalkgräsmarker (6210)	0,33		0,33
Artrika torra – friska silikatgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	1,7		1,7
Fuktängar med blåtåtel eller starr (6410)	1,3		1,3
Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr intermediära kärr och gungflyn (7140)		0,21	0,21
Total areal naturtyper			12,1

Habitatens utbredning finns även redovisade på karta, se bilaga B.

Det förekommer ett flertal arter inom naturreservatet som är rödlistade enligt artdatabankens rödlista över hotade arter, se tabell 4.

Bevarandeplan: Till Natura 2000-området togs en bevarandeplan fram 2017, vilken har beaktats i samband med skötselplanarbetet. Bevarandeplan och skötselplan ligger därmed i linje med varandra.

Förekommande arter och biotoper för vilka det upprättats ett särskilt nationellt åtgärdsprogram är:
Praktvaxskivling.

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

Abullahagen bildades som naturreservat år 1994 och en skötselplan fastställdes samma år. År 2004 blev området även klassat som Natura 2000-område och en bevarandeplan fastställdes år 2005 och reviderades år 2017. Detta är en reviderad skötselplan som utgår från den gamla, men som anpassats efter nuvarande skötsel och bevarandemål.

2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild

Abullahagen består mestadels av betesmark med inslag av buskar och träd. Naturreservatet är beläget sydost om Eslövs samhälle och gränsar till ett industriområde i norr och åkrar i söder. Området är mycket rikt på stenblock och ligger nära gränsen mellan den nordostliga blockrika moränen och den blockfria sydostmoränen. Centralt i reservatet finns sjön Långakärr, vilken till stor del omsluts av askskog, men även fuktiga gräsmarker i öst. I nordvästra delen av reservatet har betesmarken bitvis skoglig karaktär.

2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Området har höga kultur- och markhistoriska värden. Man finner bland annat Höråhög som är ett gravfält från järnåldern med ett trettiotal låga, övertorvade stensättningar. I skrift nämns området redan år 1525 som "Awelle gaardhen" (Abullagården) och "dhen östre söö" (Långakärr). Namnet Abdullahagen kommer från abul: vildapel, äpple och betyder äppelhamnen.

På 1700-talet ska området ha varit utmark och beskrivs som stenig, tuvig och ljungbevuxen. Det var sedan högt betestryck i området och trädlöst fram tills någon gång i början av 1900-talet, då betestrycket troligen minskade (fig. 4; fig. 5; fig. 6). Under den senare delen av 1900-talet ökade antalet buskar och träd i snabb takt fram tills reservatsbildningen år 1994. Röjningsinsatser gjordes samma år för att hålla den gamla betesmarken öppen, men då vissa delar inte röjdes/avverkades och betestrycket/röjningsinsatser fortsatt varit lågt, har vissa områden nu en mer skoglig karaktär (Fig. 7). Betestrycket har varit olikartat mellan områdena i reservatet de senaste åren, vilket resulterat i ett lågt betestryck främst öster om Långakärr. Detta beror dels på att de stängsel som delar in de gamla betesmarkerna öster om järnvägen i tre fällar varit öppna de senaste åren, dels p.g.a. att betesdjuren är av nötkreatursrasen charolais, som betat mer i de näringsrika partierna än i de magrare delarna. För att gynna värdefull flora har även betespåsläppet senarelagts, vilket påverkar betestrycket generellt. Under året 2021 fällades dock betesmarkerna öster om järnvägen återigen in i tre delar. Utanför stenmuren, som avgränsar den gamla betesmarken i söder och sydost, finns nyare stenfattiga betesmarker som plöjts och gödslats. Stora delar av reservatet ska ha gödslats, men det finns fortfarande områden med mycket fin flora som tyder på lång hävdkontinuitet utan gödsel.

Långakärr är den enda större kvarlevan av de många våtmarker som en gång fanns där Eslövs samhälle är beläget. Under 1700-talet var Långakärr en större dämd sjö i ett kärrigt område och innehöll tre öar. Sedan dess har sjön haft mer eller mindre torrlagda stadier (fig. 4; fig. 5; fig. 6). Sjön dämades åter upp på 1970-talet och 1979 byggdes en kulvert så att Långakärr blev dagvattenrecipient från Eslöv.

Fig. 5. Ekonomiska kartan från 1913. Abullahagen är trädlös och Långakärr klassad som "mosse, myr och kärr". Den röda ellipsen anger naturreservatets ungefärliga läge.

Fig. 6. Lunds universitets flygbilder från 1947. Abullahagen har en del buskar och små partier med träd. Långakärr är vattentäkt. Åkrar omger reservatet. Naturreservatets gräns är markerat med grön linje.

Fig. 7. Flygfoto från 2020. Delar av Abullahagen är träd- och buskrikt. Industrier omger norra delen. Naturreservatets gräns är markerat med grön linje.

2.2.3 Biologi

Abullahagen har en lång kontinuitet av betesdrift och består till största delen av öppen betesmark. Då betetrycket minskade under 1900-talet och röjningsinsatserna varit få, har vissa delar vuxit igen med främst alskog. I den nordvästra delen av reservatet ska även träd ha planterats historiskt och en del träd är numera grova. Man finner bland annat: ask (EN), asp, björk, bok, druvfläder, ek, en, gran, hagtorn, klibbal, körsbär, lönn, måbär, popplar (*Populus* sp), olika rosarter, rönn och sälg. I de yngre betesmarkerna i söder/sydost som inte ingår i Natura 2000-området finns inga höga naturvärden, då marken tidigare plöjts och gödslats. Resterande betesmarker har högre naturvärden och i stora delar förekommer enbuskar allmänt, men även flera rosbuskar. Noterat i fältskiktet är bland annat de rödlistade växterna: backtimjan (NT), klasefibbla (NT), plattsäv (VU), slättergubbe (VU), småvänderot (VU), svinrot (NT) och vanlig backsippa (VU). Flera av dessa arter är funna i ett litet område öster om Långakärr, vilket är av naturtypen Kalkgräsmark (6210). Annan fin flora i form av de fridlysta orkidéerna göknycklar, Sankt Pers nycklar och äkta ängsnycklar finns också. Flera rödlistade fjärilar kopplade till ängsväxter är noterade: mindre bastardsvärmare (NT), sexfläckig bastardsvärmare (NT), violettekantad guldvinge (NT), åkerväddsantennmal (NT) och ängsmetallvinge (NT). Området är också en bra svamplokal med många arter vaxskivlingar, varav några är rödlistade: lädervaxskivling (NT), praktvaxskivling (NT, ÅGP), sepiavaxskivling (VU) och trådvaxskivling (VU).

Långakärr är en uppdämd näringsrik sjö belägen centralt i reservatet. Bottensedimenten innehåller höga halter av tungmetaller och längs kanterna växer kaveldun, starr och al. Tidigare har sjön varit

en fin fågelsjö med häckande vattenrall, rörhöna, enkelbeckasin och sävsångare. Men sedan sjön blev dagvattenrecipient så har sjöns ornitologiska värde minskat. Dock häckar gråhakedoppingen fortfarande.

2.2.4 Friluftsliv

Abullahagen ligger i utkanten av Eslöv och p.g.a. närheten till samhället så är det ett välbesökt område. Det är lättillgängligt med cykel, bil, buss, tåg och promenad från Eslöv. Förskolor/skolor använder området för naturundervisning och det är även populärt för fågelskådning. Inga leder finns i reservatet för närvarande. Men i vissa delar finns tydliga stigar som bland annat leder till fågeltornet och eldningsplatsen i nordvästra delen. På vissa blötare partier i nordväst finns även broar och spångar. Reservatsparkeringen är belägen i nordöstra delen av reservatet intill Lundavägen och där finns en rastplats med bord och bänkar, stängselgenomgång samt en informationsskylt.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

- Svag eller utebliven beteshävd i hela området som leder till att betesmarkerna växer igen. Igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt konkurrerar ut den värdefulla floran.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen som skadar mark och vegetation t.ex. kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam och stödutfodring.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning.
- Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendraget, förurning eller eutrofiering.
- Nedfall av luftföroreningar.
- Tillförsel av giftiga eller reproduktionsstörande ämnen så som tungmetaller och hormoner.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de närliggande åkrarna.
- Att kontakten med den öppna slätten och jordbruksområdet i syd bryts. Kontakten behövs dels för att bevara utmarkskaraktären, dels för att bibehålla konnektiviteten.
- Bebyggelse, industrier, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt. Detta hot är påtagligt då reservatet är beläget intill ett industriområde.
- Införsel av främmande och/eller invasiva arter.
- Brist på förnygring av ersättningsträd till gamla träd.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, döda eller döende träd inom området eller i omkringsliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- En alltför kraftig röjning av enbuskar är negativt för enbuskmarken (5130).
- Igenväxning av skyddsvärda träd.
- Ett förändrat klimat kan leda till att förutsättningarna för bevarande ändras snabbare än beräknat. Detta leder till att man måste revidera skötseln med kortare intervall för att följa klimatets utveckling och de senaste forskningsresultaten.

- Plockning och exploatering av fridlysta och rödlistade växter.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med naturreservatet ska vara att bevara en rest från ett uråldrigt utmarkslandskap och de markhistoriska, kulturhistoriska och biologiska värden kopplade till betesmarker med lång kontinuitet. Målet är också att bevara tillhörande våtmarker, sjö och lövträdsdungar, samt dess flora och fauna, samtidigt som området kan utnyttjas för rekreation, friluftsliv och naturundervisning.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana vilka redovisas i kapitel 4 under respektive skötselområde.

Skötselåtgärderna ska bidra till att uppfylla syftet med naturreservatet och ske utifrån naturvårdsaspekter. För att skydda den biologiska mångfalden är det viktigt att hydrologin inte skadas på ett betydande sätt vid åtgärder inom naturreservatet. Vid åtgärder gäller även att skador på mark ska undvikas.

För betesmarkerna innebär det årlig beteshävd, samt kompletterande slåtter och slyröjning vid behov för att hålla efter igenväxningsvegetation. Det vore fördelaktigt att använda lantraser som betar bra i mager mark och vandrar över arealerna, istället för tunga köttraser. Sent betespåsläpp är att föredra i de gamla betesmarkerna med värdefullast flora och bör fortsättningsvis också eftersträvas. Men eftersom betesdjuren inte klarat beta ikapp de senaste åren, så bör tidigare betespåsläpp övervägas. För att öka betetrycket i dåligt betade områden kan också fördelningen av betesperioden ändras mellan fällarna, så att t.ex. den i vissa delar igenväxta östra sidan får längre betesperiod än resterande betesmarker kommande år. Slåtter av de öppna betesmarkerna bör också användas för att öka hävden ytterligare i de gamla betesmarkerna. För att få bort förnaansamlingen och underlätta för bete och slåtter, kan naturvårsbränning behövas utföras i vissa delar. Om området fortsätter att växa igen trots att ovanstående åtgärder utförts bör antalet betesdjur utökas, alternativt kan fördelningen av andelen ungdjur och vuxna justeras.

Vid kompletterande slåtter avlägsnas det slagna materialet. En viss mängd buskar tillåts av främst en och rosbuskar, men de ska inte ta överhand. Värdefulla naturvårdsträd hålls fria från igenväxning och efterträdare sparas. Gran röjs när den upptäcks. Klibbal hålls tillbaka och avverkas helst genom ringbarkning och/eller utglesning i etapper, då de skjuter stubbskott vid vanlig avverkning. Fornlämningar och stengärdesgårdar hålls i möjligaste mån fria från igenväxningsvegetation. Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas i hela området.

3.3 Forn- och kulturmiljövård

Tabell 2. Tabellen visar en översikt av fornlämningar i området, deras benämning (lämningsnummer) enligt Riksantikvarieämbetet (RAÄ), typ av fornlämning samt i vilket skötselområde de är lokaliserade.

Lämningsnummer	Typ av kulturhistorisk lämning	Skötselområde
L1988:4056	Stensättning	1.1
L1988:4141	Gravfältet Hörähög	1.2

Fornlämningarnas lokalisering framgår av bilaga C.

Vid ingrepp i fornlämning krävs tillstånd enligt kulturmiljölagen 2 kap 1989:850, samråd ska ske med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet innan åtgärd utförs. Det gäller t.ex. vid röjningar då röjningsmaterial inte får läggas på fornlämning. Vid anläggande av grillplatser eller liknande, så hitta helst en plats som inte ligger inom fornlämningsområde, inom fornlämning ska samråd ske för att undvika skada på fornlämning. I samband med avverkning av träd och utkörning av virke inom fornlämning krävs samråd, detta för att det betraktas som ingrepp och risk för skada på fornlämning.

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringar kan påverka områdets värden och skötsel negativt genom:

- *Ökad igenväxningstakt* i betesmarker och våtmarker.
- *Igenväxning p.g.a. uttorkning* i våtmarker.
- *Problem för betesdjuren* med långvarig hetta och torka, samt med sjukdomar och andra svårigheter p.g.a. för blöt mark.
- *Ökad mängd trädssjukdomar, svamp- och insektsangrepp* på lövträd och skyddsvärda träd.
- *Ökning av främmande och/eller invasiva arter*, som kan konkurrera ut skyddsvärd flora och fauna både på land och i vattnet.
- *Snabbare förfall av friluftsanordningar*.

Tänkbara skötselåtgärder för att komma till rätta med eventuella problem orsakade av klimatförändringar:

- *Igenväxning*: röjning, slåtter, bränning, förlängd betessäsong, fler betesdjur, efterbete.
- *Igenväxning p.g.a. uttorkning*: Lägg igen diken och se över hydrologin och bedöm om och vilka fler möjligheter till förbättringar som ytterligare kan göras.
- *Problem för betesdjur*: säkrad dricksvattenförsörjning, solskydd, betesplanering/fällindelning, hårdiga raser, kompletterande skötsel (röjning, slåtter, bränning).
- *Trädssjukdomar*: gynnande och nyplantering av efterträdare, fler trädslag (inhemska och resistent sorter), handlingsplan för eventuell smitta, veteranisering (skapa gammeldagskvaliteter genom specifik skötsel av yngre träd).
- *Främmande och/eller invasiva arter*: gynnande av inhemska arter, bekämpning av oönskade arter.
- *Friluftsanordningar*: användning av tåliga material, täta kontroller och underhåll.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

Naturreseptatet har delats in i tre olika skötselområden med tillhörande delområden utifrån markanvändning eller skötsel som ska genomföras.

- Skötselområde 1 – Betesmark
- Skötselområde 2 – Långakärr
- Skötselområde 3 – Rastplats

4.1 Skötselområde 1 – Betesmark

Delområde 1.1: Buskklädd betesmark – 16,19 ha

Delområde 1.2: Öppen betesmark – 15,91 ha

Delområde 1.3: Trädbärande betesmark – 3,8 ha

Delområde 1.4: Kärr och gungfly – 0,51 ha

Areal totalt: 36,4 ha

Natura 2000-naturtyper: Torra hedar (4030), Enbuskmarker (5130), Kalkgräsmarker (6210), Silikatgräsmarker (6270), Fuktängar (6410), Öppna mossar och kärr (7140)

Fig. 8. Buskklädd betesmark i delområde 1.1.

Delområde 1.1: Buskklädd betesmark

Beskrivning

Området täcker stora delar av reservatet och innefattar majoriteten av de gamla betesmarkerna i norr med lång kontinuitet av beteshävd, vilka aldrig har plöjts. I detta område finns de högsta naturvärdena och de naturtyper som prioriteras i Natura 2000-bevarandeplanen (4030, 5130, 6210, 6270 & 6410). Arealens topografi, naturtyper och strukturer är diversifierad. Bitvis finns det rikligt med stenblock. Området karakteriseras av enbuskar och rosbuskar, men det finns också små

dungar med björk och ek, varav enstaka träd är grova. Betestrycket har generellt varit för lågt de senaste åren och främst påverkat är den östra sidan av Långakärr där det är mycket grästuvor, ungträd och sly. Längs strandlinjen av Långakärr sprider sig al snabbt. Ett område öster om Långakärr har vuxit igen med mestadels al och täcker stora delar av Fuktängarna (6410) och hotar Kalkgräsmarken (6210). I området finns även stengärdesgårdar och en fornlämning i form av en stensättning.

Området har fin flora med bland annat plattsäv (VU), vanlig backsippa (VU), klasefibbla (NT), svinrot (NT), sankt Pers nycklar och göknycklar. De rödlistade svamparna lädervaxskivling (NT), praktvaxskivling (NT, ÅGP), sepiavaxskivling (VU) och trådvaxskivling (VU) är också noterade.

Bevarandemål

Arealen buskklädd betesmark ska vara minst 16,19 ha. Årlig beteshävd ska påverka området och det kan kompletteras med slåtter där slaget material avlägsnas. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten (ca: 5–10 %). Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Äldre och/eller hävdpräglade enbuskar, men även andra värdefulla buskar som t.ex. bärande och blommande buskar, snår och brynbildande buskar ska förekomma allmänt, men ska inte konkurrera ut värdefull flora. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, gamla träd ska förekomma och enstaka lövträdsdungar bör sparas, men inte på bekostnad av värdefull flora. Begreppet ”bärande och blommande buskar och träd” avses arter som är betydelsefulla som pollen- och nektarkällor t.ex. en, rönn, hagtorn, bok, ek, nypon, apel och körsbär. Stengärdesgårdar och fornlämningar ska hållas fria från igenväxningsvegetation. Typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer och reproducera sig. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Avverkning av alskogen öster om Långakärr.
- Röjning av igenväxningsvegetation.
- Ökat betestryck.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete som kompletteras med slåtter vid behov. Vid slåtter ska slaget material tas bort.
- Underhållsröjning vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävsarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 9. Den gamla öppna betesmarken i delområde 1.2.

Delområde 1.2: Öppen betesmark

Beskrivning

Området består av den gamla öppna betesmarken, öster om Långakärr som ingår i Natura 2000-området. Marken har aldrig plöjts, men är näringspåverkad. Betetrycket har varit lågt de senaste åren vilket resulterat i att stora grästuvor och högt gräs täcker området. Bitvis är betesmarken rik på stenblock och fornlämningen Höråhöj återfinns. Intill Lundavägen är dock ett stort område stenfritt. En del rosbuskar och ekar finns längs stängslet intill Lundavägen. Några ekar är solitära, vidgreniga och medelgrova.

Området innefattar också de yngre öppna betesmarkerna (fig. 10) i den sydligaste delen av naturreservatet, vilka inte ingår i Natura 2000-området. De har historiskt plöjts och gödslats, vilket resulterat i låga naturvärden och stenfattig mark. Betetrycket är högt i denna del och det triviala gräset därmed lågt. Längs stengärdesgården som avgränsar de äldre betesmarkerna står flera rönnar och medelgrova ekar, samt en grov ask (EN). I söder finns en liten damm där det funnits större vattensalamander, men den är nu nästan igenväxt av videbuskar (*Salix* sp).

Bevarandemål

Arealen öppen betesmark ska vara minst 15,91 ha. Årlig hävd med bete ska påverka området och det kan kompletteras med slåtter där slaget material avlägsnas. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur ska förekomma. Träd och buskar ska förekomma sparsamt och inte på bekostnad av värdefull flora. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande, snår och brynbildande buskar ska förekomma enstaka. Den lilla dammen ska hållas öppen och solbelyst, med enstaka buskar (gärna norrsidan) som skydd åt groddjur och vattenkvaliteten ska vara god. Stengärdesgårdar och fornlämningar ska hållas fria från igenväxningsvegetation. Typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer och reproducera sig. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Ökat betetryck i den gamla betesmarken.
- Rökning av igenväxningsvegetation vid den lilla dammen.
- Öka biologisk mångfald bör göras i de triviala gräsmarkerna t.ex. genom insådd av ängs-/hagmarksväxter (lokalt material bör användas i möjligaste mån).

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete som kompletteras med slåtter vid behov. Vid slåtter ska slaget material tas bort.
- Underhållsrökning för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.
- Slåtter kan ersätta beteshävd i de yngre öppna betesmarkerna (vågräta gula linjer i fig. 10) som är stenfattiga, för att ge de gamla betesmarkerna högre betetryck, samt minska näringstillförseln. Vid slåtter ska slaget material avlägsnas.
- Slåtter eller naturvårdsbränning bör övervägas i delar av den gamla betesmarken (lodräta vita linjer i fig. 10) för att få bort förnaansamlingar (undvik fornlämning). Vid slåtter ska slaget material avlägsnas.

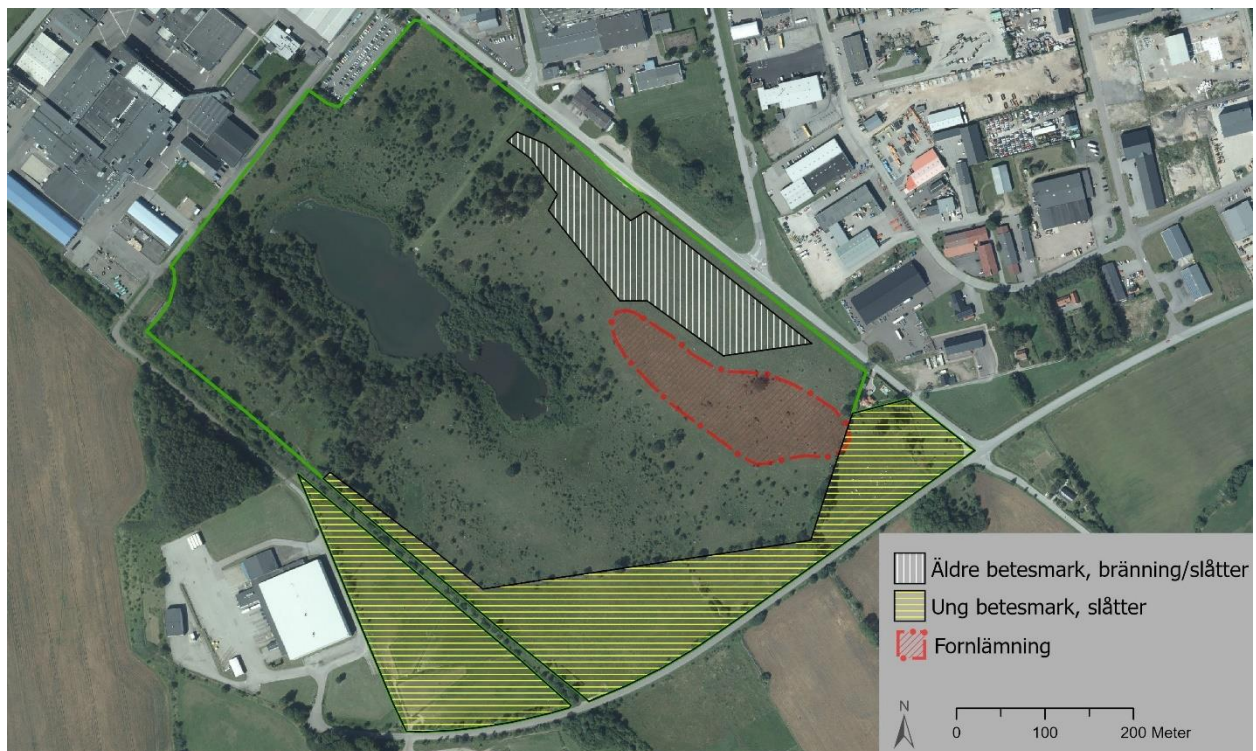

Fig. 10. Kartan förtydligar var vissa åtgärder i delområde 1.2 kan utföras.

Fig. 11. En av lövträddungarna i delområde 1.3.

Delområde 1.3: Trädbärande betesmark

Beskrivning

Området är beläget väster om Långakärr och innefattar flera sammanhängande lövträddungar bestående av främst björk, bok, asp, lönn och al. Flera av träden är medelgrova och det finns åtminstone två grova bokar och en grov asp. Det finns även inslag av andra trädslag som ek och popplar (*Populus* sp.). Två av popplarna är över en meter i diameter (dbh). Gräsytor är välbetade i jämförelse med den östra delen av naturreservatet. Det finns rikligt med död ved i form av bland annat högstubbar och lågor. Längs Långakärrens strandlinje finns en bård med al. Delar av albården har röjts nyligen framför det fågeltorn som står uppställt intill Långakärr. Avflödet till Långakärr finns i norra delen och en liten bäck leder vattnet ut ur reservatet. Den rödlistade växten slättergubbe (VU) är noterad i området.

Bevarandemål

Arealen trädbärande betesmark ska vara minst 3,8 ha. Årligt bete ska påverka området och det kan kompletteras med slåtter där slaget material avlägsnas. Ädellövträd ska finnas rikligt. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och förnygring av nya träd som efterträdare. Blommande träd, hagmarksträd, hålträd och grova träd ska finnas rikligt. Värdefulla buskar som bärande och blommande buskar, snår- och brynbildande buskar ska förekomma. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de värdefulla naturvårdsträden i området. Död ved i olika former och nedbrytningsstadier ska förekomma rikligt. I området ska typiska arter för trädbärande betesmarker förekomma i livskraftiga populationer och reproducera sig. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Röjning av igenväxningsvegetation.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete som kompletteras med slåtter vid behov. Vid slåtter ska slaget material avlägsnas.
- Underhållsröjning vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Veteraniseringsåtgärder kan utföras vid behov.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 12. Våtmarken i delområde 1.4.

Delområde 1.4: Kärr och gungfly

Beskrivning

Området består av ett kärr med gungfly, omgärdat av fuktäng. Delar av området undviks av betesdjuren då det är för blött. Vegetationen är av högstarrkaraktär med gott om sjöfräken och ängsull. Våtmarken är klassad som Natura 2000-naturtypen Öppna mossar och kärr (7140). Intill Långakärr breder kaveldun och al ut sig. Alsly har börjat sprida sig inåt mot våtmarken, likaså enbuskar från kringliggande betesmarker.

Bevarandemål

Arealen kärr och gungfly ska vara minst 0,52 ha. Årligt bete ska påverka området och det kan kompletteras med slåtter där slaget material avlägsnas. Typiska och karakteristiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer och reproducera sig. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Hydrokemin ska vara näringsfattig utan betydande antropogen påverkan. Våtmarken ska vara öppen utan indikation på att det sker igenväxning av kaveldun, vass, buskar eller träd. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Röjning av igenväxningsvegetation.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete som kompletteras med slåtter vid behov. Vid slåtter ska slaget material avlägsnas.
- Underhållsröjning vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

4.2 Skötselområde 2 – Långakärr

Skötselområde 2: Långakärr – 2,38 ha

Natura 2000-naturtyper: Inga

Fig. 13. Del av Långakärr, skötselområde 2.

Skötselområde 2: Långakärr

Beskrivning

Området består av en uppdämd sjö belägen centralt i reservatet. Sjön är kraftigt övergödd och bottensedimenten innehåller höga halter av tungmetaller. Anledningen är troligen att sjön är dagvattenrecipient från Eslöv och att mycket av dagvattnet kommer orenat från industriområdet öster om Abullahagen. Längs strandkanten växer kavedun, starr och al. Al sprider sig snabbt runt sjön om inte röjningsinsatser görs kontinuerligt och i den södra delen har det börjat bildas ny landmassa inåt sjön. Tidigare har sjön varit en fin fågelsjö med häckande vattenrall, rörhöna, enkelbeckasin och sävsångare. Men sedan sjön blev dagvattenrecipient så har sjöns ornitologiska värden minskat. Dock häckar gråhakedoppingen fortfarande. Betesdjuren använder sjön som dricksvatten.

Bevarandemål

Arealen Långakärr ska vara minst 2,38 ha. Sjön ska vara synlig från flera platser runt om reservatet och speciellt viktigt är fri sikt över sjön från fågeltornet på västra sidan. Vattenarealen ska inte krympa till följd av expanderings av al eller annat sly. Långakärr ska uppnå God ekologisk och God kemisk status enligt vattendirektivet. Långakärr ska utgöra livsmiljö för häckande, rastande och födosökande fåglar. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Dagvattnet bör antingen renas innan det når Långakärr, alternativt ledas bort från Långakärr och efter sådan åtgärd bör också sanering av sjön övervägas.

Underhållsåtgärder:

- Underhållsröjning vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

4.3 Skötselområde 3 – Rastplats

Skötselområde 3: Rastplats – 0,12 ha
Natura 2000-naturtyper: Inga

Skötselområde 3: Rastplats

Beskrivning

Området består av en rastplats och parkering intill Lundavägen. Det finns bord och bänkar, en stängselgenomgång, samt en informationsskylt.

Bevarandemål

Arealen rastplats ska vara minst 0,12 ha. Området ska vara välskött och värna om friluftslivet. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Underhållsröjning vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

5 Friluftsliv

Naturreservatet nås med cykel, bil, buss, tåg eller promenad från Eslöv. Reservatsparkeringen finns i nordöstra delen av reservatet, men det finns också möjlighet till att parkera utanför reservatet i norr.

Mål:

- Det ska finnas informationsskyltar, gränsmarkeringar, grillplats, fågeltorn, broar, stängselgenomgångar, bord med bänkar och parkering.
- En stig ska finnas runt sjön.

Skötselåtgärder:

- Informationsskyltar, gränsmarkeringar, fågeltorn, broar, grillplats, stängselgenomgångar, bord med bänkar och parkering ska ses till regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.
- En stig ska markeras ut runt sjön (använd gärna låga stolpar av ek).

6 Jakt och fiske

Inga inskränkningar finns i jakträtten. Enligt föreskrifterna för reservatet får jakttorn inte uppföras. Siktgator för jakt får inte röjas. Fisket regleras inte i reservatsbeslutet. Jakt eller ökad jakt på vildsvin bör övervägas om de börjar orsaka skada i reservatet.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

Där samhället finansierar skötselåtgärder genom andra insatser, t.ex. miljöersättning, ersättning för restaurering etc. kan inte dessa (eller motsvarande) åtgärder utföras eller finansieras av reservatsförvaltningen.

Tabell 3. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötsel- område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel					
Bete	Årligen	1	Förvaltaren	1	Gärna lantraser. Omfattande trampskador får inte förekomma
Slätter	Vid behov	1	Förvaltaren	1	Skärande/klippande redskap
Slätter	Snarast	1.2	Förvaltaren	1	Skärande/klippande redskap
Naturvårdsbränning	Snarast	1.2	Förvaltaren	2	Bränning (fig. 10)
Underhållsröjning	Snarast, därefter vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	Motormanuellt
Avverka alskog	Snarast	1.1	Förvaltaren	2	
Bekämpning av främmande och/eller invasiva arter	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	
Anläggningar					
Markering och underhåll av stigar	Snarast, sedan vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	Låga stolpar, gärna av ek
Underhåll av parkeringsplats	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	
Underhåll av rastplats	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	
Underhåll av informationsskyltar	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	
Underhåll av gränsmarkering	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	3	
Underhåll av grillplats	Snarast, sedan vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	1	
Underhåll av stängsel	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	2	
Underhåll av stängselgenomgång	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	
Underhåll av broar	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	1	
Underhåll av fågeltorn	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	1	

11 Rödlistade arter

Tabell 4. Förekomst av:

- signalarter (S), som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2010)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Artdatabanken 2020)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter

Nedanstående artförteckning innehåller 58 rödlistade arter.

Art	Kategori	Inventeringsdatum	Källa/uppgiftslämnare
Insekter			
Mindre bastardsvärmare	NT	2017-07-03	Artportalen
Sexfläckig bastardsvärmare	NT	2016-07-19	Artportalen
Violettkantad guldvinge	NT	2016-06-07	Artportalen
Åkerväddsantennmal	NT	2016-07-19	Artportalen
Ängsmetallvinge	NT	2016-07-11	Artportalen
Kärlväxter			
Ask	EN	2021-12-16	Egen observation
Backtimjan	NT	2016-07-17	Artportalen
Humlesuga	EN	2017	Naturskyddsföreningen
Klasefibbla	NT	2016-05-26	Eslövsbygden
Plattsäv	VU	2002-06-03	Artportalen
Slättergubbe	VU	2016-07-11	Artportalen
Småvänderot	VU	2016-05-05	Artportalen
Svinrot	NT	2016-05-22	Artportalen
Vanlig backsippa	VU	2021-05-21	Artportalen
Ängsstarr	NT	2015-06-07	Artportalen
Fåglar			
Backsvala	VU	2017-06-03	Artportalen
Björktrast	NT	2021-05-02	Artportalen
Bläsand	VU	2017-09-12	Artportalen
Brunand	EN	2017-04-04	Artportalen
Buskskvätta	NT	2006-05-01	Artportalen
Drillsnäppa	NT	2021-04-25	Artportalen
Entita	NT	2020-04-10	Artportalen
Fiskmås	NT	2021-04-24	Artportalen
Fjällvråk	NT	2017-03-17	Artportalen
Gravand	NT	2021-05-02	Artportalen
Gråtrut	VU	2021-04-18	Artportalen
Grönfink	EN	2021-04-18	Artportalen
Grönsångare	NT	2020-04-25	Artportalen
Gulspurv	NT	2019-05-05	Artportalen
Havstrut	VU	2014-04-26	Artportalen
Hussvala	VU	2021-05-02	Artportalen

Kricka	VU	2021-04-24	Artportalen
Art	Kategori	Inventeringsdatum	Källa/uppgiftslämnare
Fåglar			
Kråka	NT	2021-04-18	Artportalen
Kungsfiskare	VU	2019-01-16	Artportalen
Mindre hackspett	NT	2019-02-16	Artportalen
Rödvingetrast	NT	2021-04-25	Artportalen
Rörsångare	NT	2007-05-23	Artportalen
Skedand	NT	2017-05-02	Artportalen
Skrattmå	NT	2021-05-02	Artportalen
Smådopping	NT	2008-08-24	Artportalen
Spillkråka	NT	2015-05-29	Artportalen
Stare	VU	2021-04-24	Artportalen
Stjärtand	VU	2015-10-09	Artportalen
Storspov	EN	2015-04-20	Artportalen
Strandskata	NT	2021-04-24	Artportalen
Svart rödstjärt	NT	2016-07-17	Artportalen
Svartsnäppa	NT	2010-08-06	Artportalen
Svarttärna	VU	2015-09-16	Artportalen
Svartvit flugsnappare	NT	2021-05-02	Artportalen
Sävparv	NT	2021-05-02	Artportalen
Tofsvipa	VU	2018-06-16	Artportalen
Tornseglare	EN	2019-05-30	Artportalen
Vit stork	EN	2020-05-08	Artportalen
Ärtsångare	NT	2018-04-28	Artportalen
Svampar			
Aprikosfingersvamp	S	2001-10-17	Artportalen
Blodvaxskivling	S	2004-11-16	Artportalen
Broskvaxskivling	S	2001-10-17	Artportalen
Grå vaxskivling	S	2001-10-17	Artportalen
Gul vaxskivling	S	2006-09-26	Artportalen
Hagfingersvamp	S	2009-10-07	Artportalen
Kantarellvaxskivling	S	2001-10-17	Artportalen
Lädervaxskivling	NT	2004-11-16	Artportalen
Mönjevaxskivling	S	2001-10-17	Artportalen
Papegojvaxskivling/rödgrön vaxskivling	S	2009-10-07	Artportalen
Praktvaxskivling	NT, ÅGP	2005-10-28	Artportalen
Sepiavaxskivling	VU	2001-10-17	Artportalen
Spröd vaxskivling	S	2001-10-17	Artportalen
Toppvaxskivling	S	2005-10-28	Artportalen
Trädvaxskivling	VU	2004-09-03	Artportalen
Vit vaxskivling	S	2005-10-28	Artportalen
Ängsfingersvamp	S	2001-10-17	Artportalen
Ängsvaxskivling	S	2009-10-27	Artportalen

12 Källor

ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. Uppsala: ArtDatabanken SLU.

Artportalen. 2021. Lista över rödlistade och signalarter i naturreservatet Abullahagen 1996–2021. <https://artportalen.se> (Hämtad 2021-12-22).

Fig. 1. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 2. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 3. Buhrmans Skånekarta från 1684.

Fig. 4. Skånska rekognosceringskartan från 1812–1820. Kartblad: II.Ö.203 och II.Ö.204.

Fig. 5. Ekonomiska kartan från 1913. Malmöhus läns hushållningssällskap. Kartblad 36.

Fig. 6. Lunds universitets flygbilder från 1947. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 7. Flygfoto från 2020. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 10. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Jordal, J. B. Naturvårdsverket. 2011. Åtgärdsprogram för svampar i ängs- och betesmarker 2011–2015.

Länsstyrelsen Skåne. 1994. Beslut och skötselplan Abullahagen.

Länsstyrelsen Skåne. 2017. Bevarandeplan för Natura 2000-området Abullahagen SE0430119.

Löfberg, M & Nilsson, J. Länsstyrelsen Skåne. 2014. Vårt värdefulla odlingslandskap – skötselråd för betesmarker.

Nitare, J. (red.), 2010. *Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Bilaga A, Skötselområdeskarta Naturreservatet Abullahagen, Eslövs kommun

- 1.1 - Busklädd betesmark
- 1.2 - Öppen betesmark
- 1.3 - Trädbärande betesmark
- 1.4 - Kärr och gungfly
- 2 - Långakärr
- 3 - Rastplats

Länsstyrelsen
Skåne

0 100 200 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Abullahagen.
Tillhör Länsstyrelsen
dnr 511-1750-2022.

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B, Natura 2000-naturtypskarta Naturreservatet Abullahagen Eslövs kommun

4030 - Torra hedar	6410 - Fuktängar
5130 - Enbuskmarker	7140 - Öppna mossar och kärr
6210 - Kalkgräsmarker	Naturreservatets gräns
6270 - Silikatgräsmarker	

Länsstyrelsen
Skåne

0 100 200 Meters

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Abullahagen.
Tillhör Länsstyrelsen
dnr 511-1750-2022.

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C, Fornlämningar Naturreservatet Abullahagen, Eslövs kommun

- Fornlämning
- ▨ Fornlämning
- ▭ Naturreservatets gräns

Länsstyrelsen
Skåne

0 100 200 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Abullahagen.
Tillhör Länsstyrelsen
dnr 511-1750-2022.

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga D, Friluftslivskarta Naturreservatet Abullahagen, Eslövs kommun

	Bro		Rastplats		Naturreservatets gräns
	Eldstad		Sopkärl		Spång
	Informationsskylt		Stängselgenomgång		Stig
	P-plats		Torn		Väg

Länsstyrelsen
Skåne

0 100 200 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Abullahagen.
Tillhör Länsstyrelsen
dnr 511-1750-2022.

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturreservatet Abullahagen syftar till att bevara de markhistoriska, kulturhistoriska och biologiska värden kopplade till betesmarker med lång kontinuitet, samtidigt som området kan utnyttjas för rekreation, friluftsliv och naturundervisning.

En del av Länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefulla natur- och friluftsområden genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med naturreservatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftslivet.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

Yttrande och Länsstyrelsens svar

Yttrande från Skogsstyrelsen:

Skogsstyrelsen har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende.

Vi ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt och tillstyrker att reservatet sköts enligt presenterat underlag.

Yttrande från Puggehaten - Skånes Mykologiska Förening:

Puggehaten ser mycket positivt på att Abullahagen får en reviderad skötselplan vilket uppfyller ett länge känt behov.

Vad vi kan bedöma så bör föreslagna mål för skötsel samt föreslagna åtgärder i huvudsak vara positiva även för områdets funga. Det är värt att påpeka att även delområde 1.2 har en god potential att med tiden få höga mykologiska värden då naturbetesfunger är artrik i framförallt delområde 1.1. Några systematiska eftersök av denna svampgrupp har inte gjorts på länge och en inventering skulle med hög sannolikhet avslöja ytterligare rödlistade och signalarter i området.

Vi vill poängtera att hävden av delområde 1.1 är väsentlig för möjligheten att få snabbare kolonisation av dessa arter på de tidigare kultiverade betesmarkerna.

Med tanke på områdets mykologiska potential och den förhållandevis dåliga kunskapen om fungan, är det önskvärt att det ges möjlighet till en inventering under en gynnsam säsong. Likaså är det önskvärt att förekomsterna av naturbetearterna i delområde 1.1 och kolonisation av dessa i delområde 1.2 följs upp över tid.

Föreningen, eller enskilda medlemmar, kan framöver och efter överenskommelse bidra till att öka kunskapen om områdets funga. Kontakt tas enklast via epost på info@puggehaten.se.

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsen har noterat önskemålet om inventering och kommer att ta upp det internt. Då det enligt reservatets föreskrifter inte är förbjudet att utföra en inventering av områdets funga, ställer sig Länsstyrelsen positiv till en sådan inventering. Länsstyrelsen har ingen möjlighet till kontinuerlig uppföljning av förekomst av floran i alla reservat.

Yttrande från Naturskyddsföreningen Eslövsbygden:

Syftet med ändringen av skötselplanen är att skydda och bevara naturmiljön som finns inom naturreservatet. Syftet är även att ta fram uppföljningsbara mål för att på så sätt kunna utvärdera den skötsel som bedrivs inom naturreservatet.

Vi anser att det är bra att sätta uppföljningsbara mål och sedan att verkligen utvärdera hur dessa uppnås.

Ändamålet med naturreservatet skall tryggas genom att:

- betesdrift sker varje år med nötkreatur
- röjningar och gallringar i busk- och trädskikt genomförs i sådan omfattning att långtgående igenväxning förhindras samtidigt som områdets kvaliteter för närrekreation och undervisning bibehålls, vilket innebär att träd och buskar sparas i större utsträckning än vad som annars är motiverat med hänsyn till markhistoriska aspekter
- en strövstig anläggs runt sjön

Bra beskrivning av vilka skötselåtgärder som behövs och vi kan understryka att bättre betestryck krävs, den är rejält eftersatt i rätt stora områden. På en del ytor bör det vara aktuellt med naturvårdsbränning och kompletterande slätter för att få ner vegetationen. Manuell bekämpning bör också vara aktuellt på en del ytor där det kommit upp t.ex. björnbär. Vi anser med utgångspunkt i tidigare erfarenheter att det är väsentligt att se till så att det verkligen blir tillräckligt med betesdrift och slätter. Bör absolut ha en hög prioritet. Det har nämligen genom åren varit brister i detta. Det är positivt för besökare att kunna vandra runt sjön.

Sjön dämades åter upp på 1970-talet och 1979 byggdes en kulvert så att Långakärr blev dagvattenrecipient från Eslöv. Negativt kan vara:

- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning.

– Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendraget, försurning eller eutrofiering.

"Långakärr ska uppnå god ekologisk och god kemisk status enligt vattendirektivet." samtidigt som inga åtgärder planeras. Med tanke på att sjön är en dagvattenrecipient för industriområdet mm och tar emot både gödande ämnen och tungmetaller så har vi svårt att se hur det målet ska uppnås. Lämplig åtgärd borde vara att få till en rening av dagvattnet innan det når Långakärr. Klarar man inte av att vidta åtgärder bör man inte ha den målsättningen för skötselområdet. Istället borde man diskutera och utreda riskerna med att inte göra något åt att förorenat vatten kontinuerligt tillförs sjön.

2.2.3 Biologi

Vi, ENF, genomförde en naturvårdsrunda 2017 och hittade då en ganska storväxt humlesuga -*Betonica officinalis* i den välhävda betesmarken i området sydost om Långakärr, intill en hagtornsbuske. Fyndet har rapporterats till kommunekologerna i Eslöv.

5 Friluftsliv

Mål: • Det ska finnas informationsskyltar, gränsmarkeringar, grillplats, fågeltorn, broar, stängselgenomgångar, bord med bänkar och parkering. En stig ska finnas runt sjön.

Allt som gäller friluftslivet bör i skötselplanen ha prioritet 1 i synnerhet med tanke på det tätortsnära läget. Ett välskött område ger positiva signaler till besökarna.

Länsstyrelsens svar:

En skrivning har lagts till under skötselåtgärder för Långakärr om att dagvattnet antingen bör renas innan det når Långakärr, alternativt ledas bort från Långakärr och efter sådan åtgärd bör sanering av sjön övervägas. Notera att Länsstyrelsen inte har någon möjlighet att i skötselplanen påverka det som sker utanför reservatets gränser. Där har Länsstyrelsen ingen rådighet utan detta hänvisas till kommunen.

Fyndet av humlesuga har lagts till i tabellen över rödlistade arter och länsstyrelsen uppmuntrar till att fyndet också rapporteras in i artportalen.

Länsstyrelsen gör bedömningen att friluftslivet redan har hög prioritet och ges hög prioritet i skötselplanen.

Yttrande från Lunds botaniska förening:

Lunds Botaniska Förening är positiva till att en ny reviderad skötselplan för Abullahagen tagits fram. Området har höga naturvärden med en värdefull flora. Reservatet har vuxit igen mer och mer och många bra åtgärder för att förhindra detta föreslås i den nya skötselplanen.

På flera ställen i skötselplanen används begreppet rosväxter med betydelsen olika arter av rosor, om jag tolkar det rätt. Detta är fel sätt att använda begreppet på. Rosväxter är en benämning på arter som tillhör familjen Rosaceae och kan därför innebära arter som femfingerört, brudbröd och rönn osv. Begreppet rosväxter bör därför, i skötselplanen, bytas ut mot till exempel rosbuskar.

På sidan 14 står det "Slätter av de öppna betesmarkerna kan också användas för att öka betetrycket ytterligare...". Denna mening är svår att förstå och bör förtydligas eller omformuleras.

Begreppet "blommande träd" används i skötselplanen. Vad är det? Blommar inte alla träd? Det bör förtydligas vad som åsyftas.

Under delområde 1.2 skötselåtgärder, föreslås det insådd av ängs/ och hagmarksväxter. Här är det viktigt att det är lokalt material och helst samlat inom naturreservatets gränser. Satsa gärna på att sprida de rödlistade kärlväxter som redan växer där och gör det med frö samlat inom reservatet. Viktigt att all form av insåning dokumenteras och rapporteras på Artportalen.

Under delområde 1.3 lyfts det fram två stora popplar. Vilken art av poppel menas? Det finns många olika arter av poppel och ingen art heter enbart poppel. Lite längre ner står det att "främmande arter ska inte förekomma". Är inte poppel en främmande art?

Under skötselområde 2 står det att det att sjön är kraftigt övergödd och innehåller höga halter av tungmetaller. Det står också att Långakärr ska uppnå god ekologisk och god kemisk status. Det står dock inget om hur detta ska uppnås. Inga restaureringsåtgärder föreslås.

Länsstyrelsens svar:

Skrivningen "rosväxter" har ändrats till rosbuskar och "popplar" förtydligas med att det är släktet (*Populus* sp) som avses.

Meningen "Slätter av de öppna betesmarkerna kan också användas för att öka betestrycket ytterligare" har förtydligats.

En begreppsförklaring till vad som avses med bärande och blommande träd och buskar har lagts till.

En skrivning om att lokalt material bör användas vid insådd av växter har lagts till. All insådd som eventuellt blir aktuellt i reservatet kommer att göras med stor försiktighet och lokalt material kommer att användas i möjligaste mån.

En skrivning har lagts till under skötselåtgärder för Långakärr om att dagvattnet antingen bör renas innan det når Långakärr, alternativt ledas bort från Långakärr och efter sådan åtgärd bör sanering av sjön övervägas. Notera att Länsstyrelsen inte har någon möjlighet att i skötselplanen påverka det som sker utanför reservatets gränser. Där har Länsstyrelsen ingen rådighet utan detta hänvisas till kommunen.

Yttrande från Eslövs kommun:

Länsstyrelsen i Skåne har inkommit med remiss angående förslag till reviderad skötselplan för naturreservatet Abullahagen i Eslövs kommun.

Abullahagen är ett statligt naturreservat och Natura2000-område som ligger i Eslövs kommun i anslutning till Eslövs tätort. I samband med att Abullahagen utsågs till naturreservat 1994, så delegerades ansvaret för skötseln till Eslövs kommun, ett ansvar som kommunen fortfarande innehar. Sedan ungefär 2014 är hagen i ett tillstånd av ökad igenväxning på grund av för lågt betestryck, otillräcklig skötsel och ökad näringsbelastning. Som ett första steg mot att vända den negativa utvecklingen av Abullahagen, tog miljöavdelningen kontakt med länsstyrelsen under hösten 2021 för att stämma av betestryck och skötselbehov. Efter möte på plats och diskussion kunde bland annat konstateras att skötselplanen var gammal och behövde revideras enligt hagens nuvarande status och förutsättningar. Länsstyrelsen har därefter, i diskussion med kommunekolog, tagit fram ett förslag på en reviderad skötselplan som utgår från den gamla, men som har anpassats efter nuvarande skötsel och bevarandemål.

Remisstiden sträcker sig från 21 januari till 11 februari men Eslövs kommun har beviljats förlängd remisstid till den 18 mars.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Remiss var angående förslag till reviderad skötselplan för naturreservatet Abullahagen
- Förslag till skötselplan för naturreservatet Abullahagen
- Bevarandeplan för Natura 2000-området Abullahagen SE0430119. 2017-06-12
- Skötselplan. Naturreservatet Abullahagen, Eslövs kommun. 1994-11-08

Beredning

Det nya förslaget på skötselplan har jämförts och stämts av mot den nu gällande skötselplanen för Abullahagen och bevarandeplanen för Natura2000-området.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden anser att det är positivt att en ny och mer aktuell skötselplan tas fram för naturreservat Abullahagen. Den nu gällande är till åren kommen och har ett fokus på skötselåtgärder nödvändiga under de första tio åren efter reservatets bildande. Det är även önskvärt med en skötselplan för naturreservatet som mer stämmer överens och är i linje med bevarandeplanen för Abullahagens Natura2000-områden.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden anser vidare att den nya skötselplanen är tydlig och ger mer flexibilitet i att anpassa skötseln efter Abullahagens nuvarande status och rådande omständigheter och klimatförändring. Nämnden anser även att den nya skötselplanen blir tydligare och enklare att följa då antalet skötselområden har minskat ner från 32 till sex stycken samt att skötselåtgärder sammanfattats i en tabell med prioritetsordning. Utöver detta har miljö- och samhällsbyggnadsnämnden följande kommentarer:

- eftersom Abullahagen ligger rätt isolerad, omgiven av bebyggelse, så är det viktigt att hagen inte isoleras ännu mer från omgivande jordbrukslandskap. Det är därför viktigt att kontakten med den öppna slätten och jordbruksområdet i syd inte bryts. Detta påtalas i gällande skötselplan som allmän målsättning och bör tas med i den nya.

- om möjligt så bör man ta upp samma restaureringsåtgärder i skötselplanen som i bevarandeplanen för Natura2000 gällande Långa kärr. " Långa kärrs vattenkvalitet måste förbättras. Krav på rening av utsläppt vatten måste ställas i kontrollprogram och vid förnyade tillstånd till industrier i området som släpper ut vatten". Sanering av bottensediment vore också en viktig och nödvändig restaureringsåtgärd om man ska nå målet "god ekologisk och kemisk status enligt vattendirektivet".

- För område 1:2 öppen betesmark, föreslås som restaureringsåtgärd att öka den biologiska mångfalden genom exempelvis insädd av ängs-/hagmarksväxter. Med

tanke på den värdefulla floran i Abullahagen och status som Natura2000-område så är det inte lämpligt att så in kommersiella fröblandningar eller liknande här. Man bör därför vara tydlig med att vid en sådan åtgärd får endast lokalt växtmaterial användas, det vill säga helst frön insamlade från Abullahagen.

Beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden antar förvaltningens yttrande angående Länsstyrelsens förslag på skötselplan för Abullahagen och översänder det till Länsstyrelsen Skåne.

Länsstyrelsens svar:

En skrivning har lagts till under rubriken "Vad kan påverka området negativt?" om att det är viktigt att kontakten med den öppna slätten och jordbruksområdet i syd inte bryts, dels för att bevara utmarkskaraktären, dels för att bibehålla konnektiviteten. Området ingår i grön infrastruktur och är en stepping stone mellan värdetrakter för gräsmarker.

En skrivning har lagts till under skötselåtgärder för Långakärr om att dagvattnet antingen bör renas innan det når Långakärr, alternativt ledas bort från Långakärr och efter sådan åtgärd bör sanering av sjön övervägas. Länsstyrelsen vill dock uppmärksamma kommunen på att Länsstyrelsen har i skötselplanen och inom de befogenheter som finns gällande reservatets beslut med föreskrifter enbart rådighet att föreslå åtgärder inom reservatets gränser. Länsstyrelsen har, i samband med beslut och skötselplan, ingen rådighet över vad som sker utanför reservatets gränser. Detta hänvisas till kommunen.

En skrivning om att lokalt material bör användas vid insådd av växter har lagts till. All insådd som eventuellt blir aktuellt i reservatet kommer att göras med stor försiktighet och lokalt material kommer att användas i möjligaste mån.

Yttrande från [REDACTED] (privatperson):

Övergripande synpunkt

Över lag så är jag positiv till skötselplanen och dess innehåll. Det viktigaste tror jag är att man betonar vikten av röjning och slåtter som kompletterande och avgörande insatser till betet för att uppnå bevarandemålen. Jag tror att kommunen har stort behov av en tydlig och detaljerad skötselplan som ger vägledning i vissa detaljer som man har falerat i under förvaltningen de senaste 10-20 åren. Därför rör mina synpunkter ofta just sådana detaljer och deras precision och tolkningsbarhet.

Detaljerade synpunkter följer nedan i den ordning de uppträder i den reviderade skötselplanen.

Länsstyrelsens svar:

Kunskapsläget, miljön och förutsättningar för bevarande förändras med tiden och att ge utrymme för tolkning kan därav vara önskvärt för att förvaltaren ska kunna arbeta adaptivt. Det innebär att specificiteten av vissa föreslagna åtgärder kan motarbeta förvaltarens möjligheter till att arbeta adaptivt och ändras därav inte.

s. 6. "ändamålet skall tryggas genom att betesdrift sker varje år med nötkreatur"

- jag instämmer i den generella analysen att svagt bete och betesuppehåll starkt bidragit till dagens degenererade tillstånd i stora delar av Abullahagen. Det är viktigt att bete utförs med högre kvalitet och frekvens än vad som gjorts hittills. Nötdjur är oftast det djurslag som står till buds, men Abullahagen gränsar också till ett större ridstall, med många hästar. Det är inte helt omöjligt att tänka sig att hästar därifrån skulle kunna beta i Abullahagen. Kanske inte de närmaste åren, men jag tror att det är klokt att inbegripa hästar som godtagbart betesdjur. Hästbete kan vara mycket gynnsamt för särskilt känslig flora, inte minst många av de arter som är kända från Abullahagen. Så är t.ex. ängsvädd, kattfot, slättergubbe, backsippa, jungfrulin, klasefibbla och jordtistel, vilka alla har sina sista eller nära sista förekomster i hela kommunen inom reservatet, erkänt gynnade av just hästbete genom hästarnas selektiva men ört-sparande betespreferenser.

Länsstyrelsens svar:

Enligt gällande beslut för naturreservatet ska syftet med reservatet tryggas genom att "betesdrift sker varje år med nötkreatur", detta utesluter inte sambete med häst. Skötselplanen har ingen möjlighet att påverka syfte och föreskrifter för reservatet och kommer därför inte föreslå detta som en åtgärd.

s.9 Tabell 1.

Det verkar som att Natura 2000-typerna inte är helt uppdaterade. Det bör framgå av tabellen när fältinventering skett av naturtyperna och det bör då också framföras att naturtypen 6410, 1,3 hektar fuktäng i princip är borta och ersatt med alsnår idag. Det var den för övrigt även när bevarandeplanen beslutades 2017, vilket man kan följa på lantmäteriets ortofoton mellan åren 2007-2020. På NNK-datan kan man utläsa tre fältbesök, men det är oklart huruvida bedömningen om fullgod status är utförd även vid besöken 2012 och 2020.

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsen är medveten om att Natura 2000-klassningarna är i behov av att uppdateras och ansvariga handläggare är underrättade. Skötselplanen utgår ifrån den senaste uppdaterade informationen om Natura 2000-klassningarna i NNK och det ingår inte i nuvarande rutiner för reviderande av skötselplaner att specificera inventeringsdatumerna av Natura 2000-klassningar. I den beskrivande texten under delområde 1.1 uppmärksammas att "ett område öster om Långakärr har vuxit igen med mestadels al och täcker stora delar av Fuktängarna (6410)".

s. 14. Näst sista stycket. "Slätter av de öppna betesmarkerna kan också användas för att öka betestrycket ytterligare i de gamla betesmarkerna"

Jag instämmer i förslagen, men skulle vilja ändra från "kan" till "bör" i ovanstående mening rörande slätterinsatser. Övergödningen i hagen är tydlig. En av de tydligaste markörerna är att ljung och en inte längre föryngrar sig i området, men även indikatorarter som vägtistel, tomtskräppa och luddtåtel visar på detta.

Eutrofieringen påverkar hela betesregimens dynamik med växternas möjlighet att blomma före avbetning, vilket beskrivs i en senare kommentar. Den påverkar också markfungan negativt. Det enda effektiva sättet att föra ut kväve och fosfor ur systemet är genom slätter med bärgning. (Bränning på lerig morän och bete medför inga märkvärda nettouttag av kväve och fosfor). Jag anser inte att det finns någon möjlighet att uppnå gynnsam status i området utan flera års slätterinsatser, och därför bör man ändra det öppna "kan" till det uppmanande "bör".

Länsstyrelsens svar:

Skötselplanen justeras enligt önskemål.

s. 17. Bevarandemål

Här tror jag att det är viktigt att lägga till mål om uteblivna trampsador och utbredning av tåg. Detta är stora hot mot arterna i de värdefullaste områdena, sydost om Långakärr. Förslag till formulering:

"Indikatorer på överbetning, såsom trampsador i fuktiga partier och etablerad veketåg i fuktängarna, saknas."

De främsta indikatorerna på fullgod status är artsammansättningen hos fåltskiktet. Flera av arterna är emellertid akut illa ute och kan behöva artinriktade insatser för att inte helt utrotas från kommunen. För att motivera sådana investeringar från förvaltaren kan mål i skötselplanen vara värdefulla. Förslag till formulering:

"Kända rödlistade och typiska arter för de ingående natura 2000-typerna ska förekomma i livskraftiga populationer (minst 500 genetiska individ)."

Länsstyrelsens svar:

En skrivning har lagts till om att omfattande trampsador inte får förekomma.

Då detta är en skötselplan, lämnas bevarandemål för Natura 2000-arter till bevarandeplanen. Skrivningen har dock förtydligats till att typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer och reproducera sig.

s.17. ”Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten”

Denna formulering är vag och ger utrymme för tolkning hos den som förvaltar området. Om den förvaltande aktören saknar historiska referenser eller naturvårdsmässig kalibrering så kan formuleringen inte bidra till en möjlig utvärdering av bevarandemålet. Bilden av vad som är igenvuxet förskjuts med våra korta minnen. Det är också viktigt att man tar en förhöjd hänsyn till de numer relikta enbuskarna. Få eller inga enbuskar bör avverkas eftersom de inte längre föryngrar sig, men krypande buskar bör kortas in, ibland kraftigt. Rójning kan med fördel utföras under växtsäsongen för att hämma återväxten.

Förslag på ändrad formulering:

”Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten, mindre än 5%. Inom kalkgräsmarken, där de högsta värdena förekommer, bör inga höga träd tillåtas. Träd som kan bilda stor krona, såsom ek och björk, ska antingen hamlas eller avverkas/ringbarkas. Buskar och träd får inte bilda utbredda bryn som styr djuren till stråk med trampsador som följd”

Länsstyrelsens svar:

Kunskapsläget, miljön och förutsättningar för bevarande förändras med tiden och att ge utrymme för tolkning kan därav vara önskvärt för att förvaltaren ska kunna arbeta adaptivt. Det innebär att specificiteten av vissa föreslagna åtgärder kan motarbeta förvaltarens möjligheter till att arbeta adaptivt och ändras därav inte.

Skrivningen om en procentsats för krontäckningen har lagts till och att träd inte ska förekomma på bekostnad av värdefull flora.

s. 17 (nästföljande mening efter föreg.) ”Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning”

Eftersom formuleringen avser ett mål så borde kanske formuleringen sträva mot en optimal situation?

Förslag på ändrad formulering:

”Ved- eller örtartad igenväxningsvegetation såsom unga buskar och träd, veketåg, kaveldun, älgört m.m., saknas”.

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsen gör en annan bedömning och skrivningen kvarstår.

s. 17. Under rubriken Skötselåtgärder, ”- Ökat betestryck”

Begreppet betestryck innefattar som bekant en rad olika förhållanden där vissa kan vara förödande för den relikta botaniska mångfalden i området. Betestrycket kan t.ex. syfta på antal djurenheter per hektar fördelat över växtsäsongen, men påverkas även av betestidpunkt, beteslängd, bördighet, hydrologi och djurens betespreferenser. Effekterna av ett ökat betestryck kan innebära att lägre värderad vegetation betas ned, men det kan också innebära ökade trampsador, ökad utbredning av tåg, utrotning av beteskänsliga växter och försämrade förutsättningar för rödlistade insekter.

Ett betestryck med ovanstående negativa effekter kan utradera de sista relikta populationerna i kommunen av flera kärlväxter inom ett fåtal år. Medan svag hävd ofta har en tynande, eskalerande effekt på hävdfloran så har överbete ofta en akut och omedelbar effekt, framförallt i små och isolerade objekt som Abullahagen. Eftersom Eslövs kommun hittills haft svårt att reglera just betestrycket i Abullahagen så tror jag att begreppet bör förtydligas på något sätt. Det har också förekommit stora trampsador och etablering av nitrofila indikatorarter som tåg, revsmörblomma och luddtätel inom värdekärnan sydost om Långakärr.

Jag föreslår att ”ökat betestryck” tas bort från underrubriken Restaureringsåtgärder, då jag är rädd att ett tidigt och hårt betestryck även under ett enstaka år kan vara ett år för mycket. Jag föreslår att man istället lägger till följande formulering under Underhållsåtgärder:

”- anpassning av betestrycket så att en god avbetning fås med en låg, tät och sammanhängande svål utan kraftiga trampsador eller utebliven blomning hos rödlistade växter. Betestrycket bör vara lågt i de fuktiga områdena öster om Långakärr under maj. Under juli och torra höstar bör betestrycket vara högre så att en god avbetning uppnås mot slutet av växtsäsongen. Djurhållaren bör ställas ansvarig genom avtal för att svåra trampsador inte uppstår genom sen stallning under blöta höstar, samt att en god avbetning uppnåtts vid slutet av oktober, motsvarande miljöersättningskraven för betesmark med särskilda värden.”

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsen anser att ökat betestryck/hävd är den enskilt viktigaste åtgärden för bevarandet av området och därav framhävs det också i skötselplanen. I de generella

riktlinjerna och åtgärderna står att "sent betespåsläpp är att föredra i de gamla betesmarkerna med värdefullast flora och bör fortsättningsvis också eftersträvas". I bevarandemålen för t.ex. delområde 1.1 står att "typiska arter ska förekomma i livskraftiga populationer och reproducera sig" vilket innefattar bland annat typiska arter för naturtyperna 6410 och 6210. En skrivning har lagts till om att omfattande trampsador inte får förekomma. Hänsyn tas därmed till värdefull flora i skötselplanen.

Ansaret för avtal och kontakt med djurhållaren ligger på kommunen.

S. 18. Rubriken Bevarandemål. "Arealen öppen betesmark ska vara minst 15,91 ha"

Eftersom denna del av området är att betrakta som utvecklingsmark som skulle kunna övergå i något annat utan att naturvärdena minskade i området så kanske man inte borde ställa krav på en minimiareal? Eftersom den biologiskt rika buskutbredningen är ett reellt problem för den mycket värdefullare fältvegetationen i delområde 1,1 så vore det väldigt lämpligt om busk- och trädvegetationens utbredning av t.ex. hagtorn, rosor och ek kunde förskjutas mot den triviala betesmarken i delområde 1,2.

Förslag till ändrad formulering:

"Arealen öppen betesmark får endast minska sin nuvarande areal på 15,91 hektar till förmån för en motsvarande ökning av buskrik betesmark"

Nästföljande mening: "Årlig hävd med bete ska påverka området och det kan kompletteras med slätter där slaget material avlägsnas "

Jag tror att slätterinsatser är det enda sättet att justera så att betet funkar igen i Abullahagen enligt tidigare kommentar. Därför föreslår jag att man byter ut "...kan kompletteras..." mot "... kompletteras i perioder..."

Av nämnda skäl ovan så tycker jag att det vore fördel om man i bevarandemålet angav att Träd och buskar ska förekomma "sprint" istället för "sparsamt", för att uppmuntra förskjutning av den täta buskvegetationen från värdekärnorna mot utvecklingsmarken.

Länsstyrelsens svar:

Historiskt har naturreservatet varit öppet och generellt vill länsstyrelsen bibehålla denna karaktär på området, med vissa undantag där hänsynstaganden tas till nuvarande naturvärden och friluftslivet. Målet är att fortsatt bibehålla delområde 1.2 öppet, vilket inte innebär att andelen buskar inte kan minska i 1.1. I bevarandemålen för 1.1 står att buskar och träd inte ska konkurrera ut värdefull flora.

Slätter som åtgärd tas upp i de generella riktlinjerna och åtgärderna, samt i underhållsåtgärderna för berörda delområden.

Vad gäller formuleringen "sparsamt" så är länsstyrelsens syn annorlunda och den föreslagna ändringen "spritt" kan misstolkas med att inte träd och buskar bör sparas i grupper, vilket kan vara fördelaktigt. Länsstyrelsen ändrar inte texten.

s.19. Skötselåtgärder

Jag tror inte att kommunen har förmåga att bedöma när behov föreligger att komplettera betet med slätter. Det kan också vara bra att påminna om att möjligheten för kommunen att utföra kompletterande slätter behöver regleras i avtalet med djurhållaren, och kan alltså enbart ske om fällorna i fråga betesfredas fram till omkring första veckan i juni, vilket är en lämplig slättertidpunkt för näringsreduktion.

Naturvårdsbränning är antagligen en bra åtgärd för att bli av med förna i området, men om skötselplanen följs så kommer vegetationen vara nedbetad på höstarna och bränning vara omöjlig följande vårar. Det är dock en mycket bra restaureringsåtgärd, framförallt inför slätter, då slätterentreprenören tidigt får möjlighet att gå över området och märka ut stenar och andra hinder i terrängen som dolts av förnan. Vill man tillåta enstaka avbrott med bränning för variation i den löpande skötseln så är det säkert jättebra, men det är komplicerat ur ett stöd-perspektiv och kräver att den som lyfter miljöersättningen avstår att söka ett år för att möjliggöra brännbar förnauppgnäd.

Jag är tveksam till att rekommendera insådd av ängs-/hagmarksväxter i den triviala gräsmarken. Delområdet har god konnektivitet med värdekärnorna intill, och målarterna har god tillgång till naturliga spridningsvektorer (vind, myror, boskap). Den viktigaste begränsande faktorn för etablering av värdefull flora i objektet är sannolikt näringsstatusen. Den sätter gränserna för tillväxthastighet och marktäckning hos de mest konkurrensstarka problemarterna. Först när näringsstatusen är förbättrad så kan typiska arter för målnaturtyperna återkomma, och då gör de sannolikt det naturligt. Om man väljer att ha kvar förslaget till artificiell insådd, så bör det framgå att frömaterial ska vara av lokalt (=kommunalt) ursprung och vildinsamlat.

Förslag till ändringar:

"Restaureringsåtgärder:

- Naturvårdsbränning bör genomföras i delar av den gamla betesmarken (lodräta vita linjer i fig. 10) för att få bort förnaansamlingar (undvik fornlämning).

- Slätter bör genomföras årligen under minst tio år i samma yta som ovan för att minska näringsbelastningen inom reservatet och förbättra avbetningen i området som helhet. Vid slätter ska slaget material avlägsnas.
  - Röjning av igenväxningsvegetation vid den lilla dammen.
- Underhållsåtgärder:
- Årligt bete. Vid år med slätter blir påsläpp i fällan därmed omkring andra veckan i juni.
  - Underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
  - Främmande med benägenhet till invasivitet enligt artdatabankens "risklista" ska bekämpas.
  - Slätter i tidig juni med efterbete bör genomföras minst fem år av tio i de yngre öppna betesmarkerna (vågräta gula linjer i fig. 10) som är stenfattiga, för att ge de gamla betesmarkerna högre betestryck, samt minska näringsbelastningen inom reservatet som helhet. Vid slätter ska slaget material avlägsnas."

Länsstyrelsens svar:

Kunskapsläget, miljön och förutsättningar för bevarande förändras med tiden och att ge utrymme för tolkning kan därav vara önskvärt för att förvaltaren ska kunna arbeta adaptivt. Det innebär att specificiteten av vissa föreslagna åtgärder kan motarbeta förvaltarens möjligheter till att arbeta adaptivt. Därav görs inga ändringar förutom en skrivning om att lokalt material bör användas vid insädd av växter. All insädd som eventuellt blir aktuellt i reservatet kommer att göras med stor försiktighet och lokalt material kommer att användas i möjligaste mån.

S.20 Bevarandemål

Generellt är målen bra, men de är i vissa fall vaga och går inte alltid att använda som utvärdering av skötseln. Det är t.ex. oklart hur man ska kunna bedöma vad som är en riklig förekomst. Eftersom området är litet och särskilda trädburna värden är helt knutna till vitalitetssänkta triviallövträd av asp och död björk, och nämnda träd tillsammans med klibbal helt dominerar kronskiktet idag så blir leveranstiden för de andra trädburna värdena väldigt lång och målbilden lite svår att motivera. Det är också praktiskt ogenomförbart att bedriva slätter inom ytan, och inte heller motiverat utifrån nutida eller potentiella botaniska värden. För en ovan naturvårdsförvaltare är begreppet "föryngring av nya träd som efterträdare" svårtolkat. Om det innebär en jämn åldersspridning i ett så litet bestånd så innebär det dels att planteringsskydd behöver sättas upp och träd planteras, dels att man kan förledas att tro att unga träd alltid ska finnas. Ett åldersglapp på 50-60 år bör vara fullgott ur föryngringshänseende, och förbättra möjligheterna att hålla beståndet öppet och gammalt. Även veteranisering och avverkning av träd bör ingå som möjliga (egentligen mycket lämpliga) åtgärder. Formuleringen "Främmande

och/eller invasiva arter” är svår att förstå för mig. ”Invasiva arter” har idag helt kommit att förknippas med ”främmande invasiva arter” enligt NVV:s definition. Därmed inkluderar ”Främmande” även de ”invasiva”. Om man med ”invasiv” inte nödvändigtvis avser enbart främmande arter så är det ändå ett svårt begrepp eftersom det saknar definition och förslag på arter som skulle kunna inkluderas i en sådan. Man kan tänka sig att nejlikrot, kirskaål och hundäxing skulle kunna anses som invasiva men ej främmande, men isåfall så skulle åtgärden att utrota nejlikrot inom reservatet få en överdrivet stor prioritering. Det är helt enkelt oklart vad som menas med ”och/eller” i bevarandemålet (och andra ställen i planen). Förslaget att typiska arter för trädbärande betesmarker ska förekomma allmänt, är inte realistiskt. Om man avser natura 2000-typen trädklädd betesmark så finns det inom hela Abullahagen och dess närhet endast arten gökärt som T-art för naturtypen. En handfull ytterligare K-arter förekommer i närheten (nitrofila lavar knutna till solitärträd) men kan inte förväntas etablera sig i en trädklädd betesmark med nuvarande målbild. Trädvärden för epifytiska T-arter ligger åtminstone 150 år bort och fjärilsfaunan, som i princip är utdöd från denna del av kommunen saknar förutsättningar för värdväxter i beståndet. Förslag till formulering:

”Arealen trädbärande betesmark ska vara minst 3,8 ha. Årligt bete ska påverka området och det kan kompletteras med slåtter där slaget material avlägsnas. Olika arter av ädellövträd ska vara spridda i området. finnas rikligt.

Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark, i genomsnitt ska den understiga 75 procent och fältskiktet ska domineras av ett slutet fältskikt med betes- snarare än skuggpräglad vegetation (dominans av bar jord, svalört och nejlikrot är indikatorer på för hög genomsnittlig krontäckning medan violer, brunört, smultron, knippfryle och gökärt är exempel på indikatorer på betespräglad vegetation). Det ska finnas gamla träd och åldersglappet till yngre träd ska inte överstiga 60 år. förnygring av nya träd som efterträdare. Blommande träd, hagmarksträd, hålträd och grova träd ska finnas rikligt. Värdefulla buskar som bBärande och blommande buskar, snår- och brynbildande buskar ska förekomma. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de värdefulla naturvårdsträden i området. Död ved i olika former och nedbrytningsstadier ska förekomma rikligt. I området ska typiska arter för trädbärande betesmarker förekomma allmänt. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.”

Underhållsåtgärder:

Enligt ovan bör slåtter tas bort som alternativ skötsel i trädklädd betesmark då det inte är realistiskt eller naturvårdsmässigt motiverat.

Jag föreslår att veteranisering genom bark- samt grenfläkning utförs på ett flertal unga ädellövträd. De flesta björkarna kommer rimligtvis att välta inom en 20-årsperiod så ytterligare gallring behövs inte.

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsen anser att delområde 1.3 har högt värde för friluftsliv, rekreation och undervisning, vilket är starkt kopplat till träden. Björk, al och asp dominerar inte kronskiktet helt, utan det finns även träddungar av t.ex. bok och lönn. De höga naturvärdena för den trädbärande betesmarken ligger långt fram i tiden, men det förändrar inte bevarandemålen. Namnet på området "trädbärande betesmark" är en beskrivning av området idag och syftar inte på Natura 2000-naturtypen Trädklädd betesmark (9070).

En skrivning har lagts till om veteraniseringsåtgärder.

Kunskapsläget, miljön och förutsättningar för bevarande förändras med tiden och att ge utrymme för tolkning kan därav vara önskvärt för att förvaltaren ska kunna arbeta adaptivt. Det innebär att specificiteten av vissa föreslagna åtgärder kan motarbeta förvaltarens möjligheter till att arbeta adaptivt och ändras därav inte.

Länsstyrelsen anser att begreppet "Främmande och/eller invasiva arter" omfattar både icke invasiva främmande arter såväl som främmande invasiva arter, men även för området icke främmande invasiva arter. Länsstyrelsen gör en annan bedömning och skrivningen kvarstår.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till regeringen, Miljödepartementet. Observera dock att du ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska du ange:

- vilket beslut du överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt du vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd